

ความร่วมมือระหว่างเทศบาลตำบลหนองควาย กับประชาชน
ในการสร้างชุมชนโปร่งใส ตำบลหนองควาย อำเภอหางดง
จังหวัดเชียงใหม่

Coordination between Nongkhwai Municipality and
People in Creating Transparency Community,
Nongkhwai, Hang Dong, Chiang Mai

ธนรัชต์ ขาวอ่อน* และ อลงกรณ์ คูตระกูล**
Thanarat Kawon and Alongkorn Khutrakun

* นักศึกษา หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ E-mail: stealth-devil71@hotmail.com

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจักษ์สำนักัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ E-mail: a.khutrakun @gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาความร่วมมือระหว่างเทศบาลตำบลหนองควายกับประชาชนในการสร้างชุมชนโปร่งใส ตำบลหนองควาย อำเภอลำดอง จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาศึกษาการทำงานร่วมกันระหว่างเทศบาลตำบลหนองควายและประชาชนในการสร้างชุมชนโปร่งใส 2) ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการสร้างชุมชนโปร่งใสของเทศบาลตำบลหนองควาย วิธีการศึกษาใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ และเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง รวมทั้งมีการเก็บข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง แล้วทำการวิเคราะห์เชิงพรรณนา ผู้ให้ข้อมูลหลักคือ คณะผู้บริหารเทศบาลตำบลหนองควาย นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี ปลัดเทศบาล อดีตนายกเทศมนตรี กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประธานกลุ่มอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ประธานกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุข ประธานกลุ่มลูกเสือชาวบ้าน ประธานกลุ่มพัฒนาบทบาทสตรี คณะกรรมการพิจารณารางวัลจากสถาบันพระปกเกล้า และเจ้าหน้าที่จากกรมการพัฒนาชุมชน ผลการศึกษาพบว่า ความร่วมมือระหว่างเทศบาลตำบลหนองควายกับประชาชนในการสร้างชุมชนโปร่งใส เกิดจากการทำงานร่วมกันระหว่าง 3 ส่วนสำคัญ ประกอบไปด้วย ส่วนแรก เทศบาลบริหารราชการโดยยึดหลักความโปร่งใสในการทำงานและการมีส่วนร่วมของประชาชน ส่วนที่สอง ผู้นำชุมชนมีบทบาทในการประสานความสัมพันธ์ระหว่างเทศบาลกับประชาชน เพื่อสร้างความเข้าใจแก่ประชาชนในการทำงานของเทศบาล และให้ทางเทศบาลรับทราบถึงความต้องการของประชาชน และส่วนสุดท้าย ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในรูปแบบของโครงการและกิจกรรมที่เทศบาลได้จัดทำขึ้น เพื่อเสริมสร้างความสามัคคีในชุมชนและตรวจสอบการทำงานของทางเทศบาลเพื่อความโปร่งใส ในส่วนปัจจัยที่ส่งผลต่อความร่วมมือระหว่างเทศบาลกับประชาชนในการสร้างชุมชนสามารถแบ่งออกเป็น 4 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้นำ ปัจจัยด้านความเข้มแข็งของกลุ่ม ปัจจัยด้านค่านิยมและวัฒนธรรมชุมชน และปัจจัยการมีส่วนร่วม

คำสำคัญ: ความโปร่งใส, การมีส่วนร่วม, บทบาท, ผู้นำชุมชน, ประชาชนในชุมชน

Abstract

This study has the objectives to (1) study the coordination between the municipality and people to creating a transparency NongKhwai community. (2) Study about factors involved in creating a transparency community of municipal by using qualitative research and the gathering data by using the semi structured interview include the data collection from documentary research and descriptive analysis. The source of main information is the executives committee of municipal, mayor, deputy mayor, municipal clerk, sub district headman, village headman, disaster prevention volunteer group leader, public health volunteer group leader, civil boy scout group leader, women empowerment group leader, prize committee from king Prajadhipok's institute and community development. The result of study found that the coordination between municipality and people in creating transparency, course by the interaction between three important factor consist of first, municipality administration based on the transparency work and people cooperating. Second point, the community leader has a role of relativity united between municipality and people to make understand the process of municipality's work and to make municipality understand what is people's require and the last point, people can participate the project and activity that provided by municipality to strengthen the community's united and investigate the municipality's work for transparency. Factor affecting of coordination that can devied into four factors such leader ship, community strength point, value, community culture and participation in.

Keywords : Transparency, Participation, Role, Community Leaders, People in the Community

บทนำ

ความโปร่งใสเป็นส่วนหนึ่งในหลักธรรมาภิบาล ซึ่งเป็นหลักที่นำมาใช้บริหารงานในปัจจุบันอย่างแพร่หลาย ด้วยเหตุเพราะช่วยสร้างสรรค์และส่งเสริมองค์กรให้มีศักยภาพและประสิทธิภาพ ความโปร่งใสในหลักธรรมาภิบาล หมายถึง การกระทำการใดๆ ของภาครัฐทั้งในระดับบุคคลและองค์กร ที่ผู้อื่นสามารถมองเห็นได้ คาดเดาได้ และเข้าใจได้ ครอบคลุมถึงทุกการกระทำกล่าว คือ การมีระบบงานและขั้นตอนการทำงานที่ชัดเจน มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องอย่างตรงไปตรงมา ซึ่งบุคคลภายนอกสามารถรับรู้ได้ถึงสิ่งที่จะต้องกระทำอยู่

คำว่า “ความโปร่งใส” ในความหมายทั่วไป หมายถึง การมองเห็นภาพโดยตลอดปราศจากประเด็นแอบแฝง ซ่อนเร้น มีข้อมูลชัดเจน ละเอียด ประกอบกับการประสานงาน การร่วมมือร่วมใจและการตัดสินใจ ความโปร่งใสถือว่าเป็นมาตรการสำคัญที่จะช่วยป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันได้ระดับหนึ่ง (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2553: 2) เนื่องจากการดำเนินงานให้ขั้นตอนต่างๆ ขององค์กรหรือหน่วยงานนั้นต้องมีความเปิดเผยและสามารถตรวจสอบได้ ไม่ว่าจะเป็นด้านแผนงานหรือการเงิน เมื่อการดำเนินงานในองค์กรหรือหน่วยงานมีความเปิดเผยและสามารถตรวจสอบได้ จึงส่งผลให้การทุจริตและคอร์รัปชันกระทำได้ยากขึ้นในระดับหนึ่ง

การนำความโปร่งใสเข้ามาใช้ร่วมกับการบริหารราชการนั้นทำให้มีระบบงานและขั้นตอนการทำงานที่ชัดเจน การมีหลักเกณฑ์ประเมิน มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องอย่างตรงไปตรงมา ความโปร่งใสจึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการตรวจสอบความถูกต้องและช่วยป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันทำได้ยาก ที่ผ่านมารัฐบาลได้ให้ความสำคัญในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยได้แถลงเป็นนโยบายของรัฐบาลและกำหนดไว้เป็นประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 7 ของแผนบริหารราชการแผ่นดิน การส่งเสริมประชาธิปไตย และกระบวนการประชาสังคม สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 7 ของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย ที่เน้นการเปิดระบบราชการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอีกด้วย

สถาบันพระปกเกล้าเป็นสถาบันหนึ่งที่มุ่งเน้นและสนับสนุนในเรื่องของความโปร่งใส โดยเป็นหน่วยงานอิสระของรัฐภายใต้กำกับของรัฐสภา มีพันธกิจด้านการส่งเสริมและพัฒนาความรู้ด้านการปกครองในระบบประชาธิปไตย สถาบันฯ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาปกครองท้องถิ่นให้มีรากฐานที่มั่นคงของการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยทางสถาบันพระปกเกล้าเล็งเห็นถึงความสำคัญในการปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของการปกครองในระบบประชาธิปไตย ทางสถาบันจึงได้จัดให้มีการมอบรางวัลพระปกเกล้าและใบประกาศเกียรติคุณสถาบันพระปกเกล้าแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความเป็นเลิศ

เทศบาลตำบลหนองควาย อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นชุมชนตัวอย่างหนึ่งที่ได้รับรางวัลพระปกเกล้า ทางด้านความโปร่งใสและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยรางวัลดังกล่าวนั้นแบ่งออกเป็น 2 ส่วนสำคัญ คือ ความโปร่งใสและการมีส่วนร่วม (สถาบันพระปกเกล้า, 2549)

ด้านความโปร่งใสพิจารณาว่าเทศบาลมีรูปแบบอย่างไรในการบริหารงานเพื่อส่งเสริมความโปร่งใส มีการจัดสรรงบประมาณที่ชัดเจนหรือไม่ มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและตอบสนองปัญหาของประชาชนในลักษณะใด ซึ่งเป็นการพิจารณาจากการดำเนินงานของทางเทศบาล ด้านการมีส่วนร่วมพิจารณาจากกิจกรรมที่เกิดขึ้นให้ชุมชนและการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ไม่ว่าจะเป็นการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน การเสนอความคิดเห็นและติดตามในการเสนอแนะโครงการหรือจัดทำแผนพัฒนา การเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม หากเทศบาลมีลักษณะเข้าเกณฑ์การพิจารณาครบทุกองค์ประกอบก็สามารถส่งผลงานที่มีและเข้ารับการพิจารณารางวัลได้

การที่ผู้วิจัยได้เลือกเทศบาลตำบลหนองควาย อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นพื้นที่ในการศึกษา เกิดจากการที่เทศบาลตำบลหนองควายได้รับรางวัลพระปกเกล้าทางด้านความโปร่งใสและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน แต่การที่เทศบาลตำบลหนองควายได้รับรางวัลพระปกเกล้าประจำปี 2555 และปี 2556 ซึ่ง

ได้รับรางวัล 2 ปีติดต่อกันนั้นแสดงให้เห็นว่าทางเทศบาลมีการดำเนินงานและมีผลงานที่เกี่ยวข้องกับด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งเทศบาลตำบลหนองควายได้เปลี่ยนฐานะจากองค์การบริหารส่วนตำบลมาเป็นเทศบาลเมื่อปลายปี 2556 ได้ไม่นาน การที่เทศบาลขนาดเล็กมีการดำเนินงานจนสามารถได้รับรางวัลพระปกเกล้า 2 ปีต่อเนื่องนั้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาพื้นที่ดังกล่าว

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาการทำงานร่วมกันระหว่างเทศบาลตำบลหนองควายและประชาชนในการสร้างชุมชนโปร่งใส
2. ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการสร้างชุมชนโปร่งใสของเทศบาลตำบลหนองควาย

วิธีการวิจัย

พื้นที่ในการวิจัย การศึกษาเรื่องนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้ตำบลหนองควาย อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่เป็นพื้นที่ในการวิจัย โดยข้อมูลของงานวิจัยเป็นการศึกษาย้อนหลังในสิ่งที่เกิดขึ้นแล้ว (เอมอร์ จังศิริพรภรณ์, 2555) โดยเป็นการศึกษาหาความสัมพันธ์ของตัวแปรจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแล้ว ซึ่งเป็นการศึกษาและเก็บข้อมูล จากตัวแปรต่างที่เกี่ยวข้อง ศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปร จนสามารถอธิบายถึงเหตุที่ทำให้เทศบาลตำบลหนองควายได้รับรางวัลพระปกเกล้า

กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ใช้การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) (ฉัตรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์, 2544) ผู้วิจัยได้กำหนดพื้นที่ในการศึกษา คือ เทศบาลตำบลหนองควายและพื้นที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบจำนวน 12

หมู่บ้าน ในการกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูล สามารถแบ่งออกเป็น 3 ส่วนดังนี้ 1. เทศบาลตำบลหนองควาย 2. ประชาชน และ 3. หน่วยงานภาครัฐภายนอก รวมทั้งหมด 24 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยมีเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และการตอบประเด็นคำถามการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ (Interview Form) เป็นการสัมภาษณ์เพื่อเจาะลึกประเด็นต่างๆ โดยแบบสัมภาษณ์นั้นมีการตั้งคำถามมาจากการค้นคว้าเอกสารและปัจจัยต่างๆที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์ที่ใช้เป็นประเด็นหลักในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลและเปิดโอกาสให้ผู้ให้ข้อมูลตอบคำถามได้อย่างอิสระ

การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ 1. การวิเคราะห์ข้อมูลแบบบรรยาย (Descriptive) ที่ได้จากการสัมภาษณ์และการจดบันทึก โดยได้รับข้อมูลจาก เทศบาลตำบลหนองควายและประชาชน 2. การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) คือ การกระทำกับข้อมูลที่ได้จากเอกสารหนังสือ เอกสารทางวิชาการ เอกสารราชการ โดยแบ่งเนื้อหาข้อมูลออกเป็นหมวดหมู่และแยกข้อมูลออกเป็นข้อค้นพบหรือปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นหรือข้อมูลที่เป็นการแสดงความคิดเห็น โดยข้อมูลที่ทำการวิเคราะห์ออกมาทั้งจะสามารถอธิบายถึงบทบาทและความเกี่ยวข้องของข้อมูลแต่ละส่วนซึ่งจะทำให้เห็นความสัมพันธ์ในรูปของกระบวนการ และอธิบายถึงการสร้างชุมชนโปร่งใสซึ่งเป็นที่มาของการได้รับรางวัลพระปกเกล้า ประจำปี 2555 และปี 2556 ด้านความโปร่งใสและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน

ผลการวิจัย

ส่วนแรก การทำงานร่วมกันระหว่างเทศบาลตำบลหนองควายและประชาชนในการสร้างชุมชนโปร่งใส

1. บทบาทของเทศบาลตำบลหนองควายในการสร้างชุมชนโปร่งใส จากการสัมภาษณ์ ณรงค์ ฉิลา, เกரியงไกร เกสร และ ภาสกร เก้าจิว (2558) นายกเทศมนตรีและรองนายกเทศมนตรี ทำให้ทราบว่าด้านบทบาทของเทศบาล

ตำบลหนองควายในการสร้างชุมชนโปร่งใส เทศบาลตำบลหนองควายได้ให้ความสำคัญในเรื่องของความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นอย่างมาก และวางได้ยุทธศาสตร์การพัฒนามาออกเป็น 7 ด้าน เพื่อใช้ในการพัฒนาชุมชนอย่างรอบด้าน มีการจัดทำและวางแผนการใช้งบประมาณที่ชัดเจนตรวจสอบได้ การพัฒนาองค์กรมีการจัดอบรมบุคลากรเพื่อเพิ่มทักษะ ความรู้ และประสิทธิภาพบุคลากรในการทำงาน การวางแผนจัดกำลังบุคลากรให้มีจำนวนที่เพียงพอ เพื่อให้มีความพร้อมในการดำเนินงานในด้านต่างๆ มีการประสานการทำงานร่วมกับผู้นำชุมชนและกลุ่มต่างๆในพื้นที่ในการดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยของชุมชน จากการสัมภาษณ์ มงคลศักดิ์ เมืองธรรม (2558) ปลัดเทศบาล กล่าวว่า “เทศบาลตำบลหนองควาย แม้จะเป็นเทศบาลขนาดเล็ก แต่มีการพัฒนาบุคลากรให้มีความสามารถและมีความพร้อม เพื่อรับใช้พี่น้องประชาชน เหตุการณ์บ้านเมืองมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา หากมีบุคลากรที่พร้อมรับมือกับปัญหาจะทำให้ปัญหาถูกแก้ไขได้รวดเร็ว”

การส่งเสริมด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วม ทางเทศบาลมีการขอความร่วมมือให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในรูปแบบของกิจกรรม เพื่อเสริมสร้างความสามัคคีของประชาชนในชุมชน การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาในรูปแบบของโครงการ เช่น โครงการพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ซึ่งเป็นโครงการที่ประชาชนทำร่วมกับเทศบาลและได้รับประโยชน์ด้วยกันทั้งสองฝ่าย โครงการเพื่อเสริมสร้างความโปร่งใสและตรวจสอบการทำงานของทางเทศบาล เช่น โครงการคุณ นะ ทำ (คุณธรรม) โครงการคลินิกช่าง เป็นต้น เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ในกระบวนการทำงานของประชาชนและสามารถตรวจสอบการทำงานของเทศบาลได้ด้วยตนเอง การเปิดช่องทางให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของทางเทศบาล เทศบาลตำบลหนองควายได้เปิดช่องทางไว้ โดยประชาชนสามารถรับรู้ข่าวสารได้จากช่องทางดังกล่าว อีกทั้งยังสามารถแจ้งเหตุหรือร้องเรียนปัญหาได้จากช่องทางดังกล่าวด้วยเช่นกัน จากการสัมภาษณ์ ณรงค์ ธิดา (2558) นายกเทศมนตรี กล่าวว่า “กิจกรรมต่างๆ ที่ทางเทศบาลจัดทำขึ้นนั้นแม้จะก่อให้เกิดภาระงานที่เพิ่มมากขึ้นต่อทางเทศบาลแต่ทางเทศบาลก็เต็มใจทำ เนื่องจากเป็นสิ่งดีต่อชุมชนและก่อให้เกิดความสัมพันธ์ ความสามัคคีต่อคนในชุมชนและเกิดการมีส่วนร่วมต่อทุกภาคส่วนในตำบล ผลกระทบจากการเมืองระดับชาติมีส่วนทำให้ประชาชนในพื้นที่มี

แบ่งตัวออกเป็นกลุ่มความคิดไปบ้าง กิจกรรมดังกล่าวจะช่วยนำประชาชนกลับมารัก
สามัคคีได้ การสร้างคนนั้นทำได้ยาก ไม่เหมือนการสร้างสิ่งของเพียงแค่มึงงบประมาณ
ก็สามารถสร้างได้ ทางเทศบาลจึงให้ความสำคัญกับกิจกรรมที่ส่งผลดีต่อประชาชนใน
ชุมชน”

2. บทบาทของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมในการสร้างชุมชนโปร่งใส ด้าน
บทบาทของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมในการสร้างชุมชนโปร่งใส การทำงานในสวน
ของประชาชนนับว่ามีบทบาทที่สำคัญไม่แพ้กัน โดยภาคประชาชนในแต่ละส่วนมี
บทบาทที่แตกต่างกันออกไป ด้านผู้นำชุมชนมีการประสานการทำงานร่วมกับทาง
เทศบาลในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับรู้ข้อมูลข่าวสารของทาง
เทศบาล การจัดสายตรวจชุมชนร่วมกับทางเทศบาลเพื่อออกตรวจพื้นที่และเฝ้าระวัง
เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้น การประสานกับประชาชนในการให้ความร่วมมือกับทาง
เทศบาลในการเข้าร่วมกิจกรรม การเป็นตัวแทนของประชาชนในการเข้าไปรับทราบ
ข้อมูลจากการประชุมและตรวจสอบการทำงานของทางเทศบาล การดูแลประชาชน
ในหมู่บ้านเพื่อไกล่เกลี่ยปัญหา ทหาความเข้าใจต่อกัน และการรับเรื่องราวร้องทุกข์จาก
ประชาชนไปแจ้งให้ทางเทศบาลได้รับทราบ ในส่วนของประชาชนทั่วไปมีการให้ความ
ร่วมมือกับเทศบาลในรูปแบบที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการร่วมงานที่ทางเทศบาลได้
จัดขึ้น การเข้าร่วมเวทีประชาคมเพื่อเสนอแนะความต้องการในการพัฒนาโครงสร้าง
พื้นฐาน การพัฒนาชุมชนโดยเข้าร่วมโครงการที่ทางเทศบาลได้จัดทำขึ้น การ
ตรวจสอบด้านความโปร่งใสในการทำงานของทางเทศบาลโดยการเข้าร่วมโครงการ
เช่น โครงการคุณ นะ ทำ (คุณธรรม) โครงการคลินิกช่าง เป็นต้น

ส่วนที่สอง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการสร้างชุมชนโปร่งใสของเทศบาล ตำบลหนองควาย

1. ปัจจัยด้านผู้นำ ปัจจัยด้านผู้นำ พบว่า ผู้นำมีส่วนสำคัญเป็นอย่างมากใน
การนำประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดความโปร่งใส การที่ประชาชนให้ความ
เชื่อมั่นและไว้วางใจในตัวของผู้ นำทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกพร้อมที่อยากจะร่วมคิด
ร่วมทำ และให้การสนับสนุน ในส่วนของเทศบาลตำบลหนองควาย นายเทศมนตรี

นั้นได้รับความไว้วางใจจากประชาชนเป็นอย่างมากในการรับเลือกเข้าไปดำรงตำแหน่ง ประชาชนมีความไว้วางใจและคาดหวังที่จะเห็นการพัฒนาของชุมชน นายกเทศมนตรีตำบลหนองควายเป็นคนที่ดีตดิน เข้าถึงง่าย มีความเป็นกันเอง เนื่องจากเป็นคนที่เกิดและเติบโตในชุมชนทำให้ประชาชนมีความคุ้นเคยและใกล้ชิด มีการให้ความช่วยเหลือประชาชนอย่างรวดเร็วและทั่วถึง นอกเวลางาน ไม่ว่าจะ ประชาชนจะมีงานอะไรหากนายกเทศมนตรีมีเวลาว่างก็จะไปเข้าร่วมทุกครั้ง เช่น งานบุญ งานบวช งานศพ งานแต่ง เป็นต้น การที่นายกเทศมนตรีมีบุคลิกที่เข้าถึง ประชาชนในทุกด้านทั้งในเวลาราชการและนอกเวลาราชการ ทำให้ประชาชนเกิดความรักใคร่และเชื่อมั่น

ในส่วนของผู้นำชุมชนหรือกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประชาชนนั้นให้ความเคารพ และความไว้วางใจไม่ต่างกับนายกเทศมนตรี ตำบลหนองควายนั้นมีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีความสามารถจนเป็นที่เคารพนับถือจากประชาชนเป็นจำนวนมาก ได้แก่ กำนัน หมู่ที่ 2 ได้รับความเคารพนับถือจากผู้ใหญ่บ้านคนอื่นและประชาชนมายาวนาน เนื่องจากมีบทบาทการทางานที่จริงจัง เป็นคนตรง ให้ความร่วมมือในการทำงานกับ ทางเทศบาลมาโดยตลอด มีผลงานมากมายจนได้รับความไว้วางใจให้ดำรงตำแหน่ง กำนัน จากการสัมภาษณ์ ประพัฒน์ หลวงโตน (2558) ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 1 ทำให้ทราบว่า มีบุคลิกที่ทำงานจริงจังและต้องการให้หมู่บ้านมีการพัฒนาในรอบด้าน เห็นได้จาก ภายในหมู่บ้านจะมีโครงการขนาดใหญ่เป็นจำนวนมาก จนได้รับฉายาว่า “ผู้ใหญ่บ้าน ชี้ออ” แม้การดำเนินโครงการจะมีงบประมาณสนับสนุนไม่เพียงพอ แต่ผู้ใหญ่บ้าน สามารถระดมเงินจากการสนับสนุนของประชาชนในหมู่บ้านจนสามารถจัดทำ โครงการต่างๆได้มากมาย ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 3 มีความรู้ความสามารถรอบด้าน ถูกเชิญ ไปเป็นวิทยากรตามหน่วยงานอื่นอยู่เป็นประจำ ทำให้ประชาชนให้ความเคารพนับถือ เป็นอย่างมาก จากการสัมภาษณ์ ถนอม วงศ์ตาคา (2558) ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 6 ได้กล่าว ว่า “ชุมชนโปร่งใสและการมีส่วนร่วมเกิดจากการทำงานร่วมกันไม่ใช่การทำงานเพียง ฝ่ายเดียว เป็นการทำงานร่วมกันซึ่งเกิดจากความต้องการเดียวกันจากหลายฝ่าย ไม่ใช่การทำงานจากความต้องการเพียงฝ่ายเดียว การให้ความรู้ความเข้าใจต่อ ประชาชนก็เป็นส่วนหนึ่งว่าความโปร่งใสนั่นคืออะไร มีผลอย่างไร ความไม่โปร่งใส คืออะไร มีผลเสียอย่างไร ซึ่งผู้ใหญ่บ้านกล่าวอีกว่า ตนเองจะปลูกฝังคำว่า “ของเรา”

ให้ประชาชนได้ยืนตลอดเวลาในเสียงตามสาย เพราะคำว่า “ของเรา” ทำให้เกิดความรู้สึกว่าประชาชนนั้นเป็นเจ้าของทำให้อยากจะเข้าไปมีส่วนร่วม เพราะเมื่อเป็นเจ้าของก็จะทำให้เกิดความรัก ความหวงแหน”

2. ปัจจัยด้านความเข้มแข็งของกลุ่ม ปัจจัยด้านความเข้มแข็งของกลุ่มตำบลหนองควายนั้นมีกลุ่มที่มีความเข้มแข็งและมีความสามารถอยู่หลากหลาย และร่วมทำงานกับทางเทศบาลตำบลหนองควายอย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มพัฒนาบทบาทสตรีที่ทำให้เกิดการรวมกลุ่มอาชีพและสร้างรายได้ในชุมชน กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขที่มีการทำงานร่วมกับทางเทศบาลมาโดยตลอดและให้ความสำคัญในด้านของความโปร่งใสในการทำงาน กลุ่มลูกเสือชาวบ้านที่ให้ความร่วมมือกับทางเทศบาลโดยไม่ต้องร้องขอในการทำสาธารณประโยชน์ กลุ่มอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในการบริการประชาชนในด้านความสงบเรียบร้อยและช่วยเหลือประชาชน กลุ่มเหล่านี้ถือเป็นการกำลังสำคัญในการพัฒนาชุมชนเป็นอย่างมาก บางกลุ่มทำงานโดยไม่มีหวังผลตอบแทนและไม่มีงบประมาณสนับสนุน ทำด้วยจิตอาสาและหวังให้ชุมชนเกิดการพัฒนา แม้จะเป็นกลุ่มเล็กและไม่มีการงบประมาณสนับสนุน แต่ได้ให้ความร่วมมือกับทางเทศบาลและทำงานร่วมกันอย่างเต็มที่

3. ปัจจัยด้านค่านิยม และวัฒนธรรมชุมชน ปัจจัยด้านค่านิยม และวัฒนธรรมชุมชน ตำบลหนองควายเป็นชุมชนที่มีขนาดเล็ก มีความเป็นชุมชนท้องถิ่น และความเจริญของเมืองยังแพร่ขยายเข้ามาไม่มากนัก ทำให้ประชาชนยังมีความเคารพและเชื่อฟังในตัวของผู้นำชุมชน การที่ประชาชนมีผู้นำชุมชนเป็นเสาหลักเปรียบเสมือนพ่อ ทำให้สามารถควบคุมประชาชนได้ง่าย การร้องขอหรือให้เข้ามามีส่วนร่วมกับทางเทศบาล หากผู้นำชุมชนให้ความร่วมมือ ประชาชนในหมู่บ้านก็จะให้ความร่วมมือด้วยเช่นกัน ประกอบกับประชาชนในชุมชนมีความถ้อยทีถ้อยอาศัยแม้จะเกิดความขัดแย้งแต่ก็สามารถปรับความเข้าใจและอยู่ร่วมกันได้ การที่ประชาชนในตำบลหนองควายไม่มีความยึดแย้ง ไม่มีการแตกแยกออกเป็นกลุ่ม แม้จะเห็นต่างแต่ไม่มีการโจมตีให้ร้ายต่อกัน ทำให้ความขัดแย้งภายในชุมชนอยู่ในระดับที่ต่ำและทำให้เกิดการมีส่วนร่วมได้ง่าย

4. ปัจจัยการมีส่วนร่วม ปัจจัยการมีส่วนร่วมเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้เกิดความโปร่งใส การมีส่วนร่วมในตำบลหนองควายเกิดขึ้นจากหลายรูปแบบ เห็นได้จากเทศบาลได้ให้ความสำคัญกับความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมโดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในรูปแบบต่างๆ การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมและความสามัคคีในชุมชนด้วยรูปแบบของกิจกรรมและโครงการ การมีผู้นำชุมชนที่ประชาชนให้ความเคารพนับถือทำให้ชักชวนประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมได้โดยง่าย การที่ประชาชนเห็นความสำคัญต่อการมีส่วนร่วม การรักษาสีทธิและผลประโยชน์ของตนเองจนนำมาสู่การมีส่วนร่วม การที่ทุกฝ่ายเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมและมีช่องทางการมีส่วนร่วมที่หลากหลาย ทำให้เกิดการทำงานร่วมกันจนนำไปสู่ความโปร่งใส

อภิปรายผลการวิจัย

การสร้างชุมชนโปร่งใสในตำบลหนองควายเกิดจากการทำงานร่วมกันและการเข้ามามีส่วนร่วมของหลายภาคส่วน โดยด้านเทศบาลนั้นได้ทำการเปิดช่องทางให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของทางเทศบาล เทศบาลตำบลหนองควายได้เปิดช่องทางไว้ ไม่ว่าจะเป็น เว็บไซต์ โทรศัพท์ การประชาสัมพันธ์ของทางเทศบาล ฯลฯ การร่วมกับผู้นำชุมชนในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของทางเทศบาล โดยประชาชนสามารถรับรู้ข่าวสารได้จากช่องทางดังกล่าว อีกทั้งยังสามารถแจ้งเหตุหรือร้องเรียนปัญหาได้จากช่องทางดังกล่าวด้วยเช่นกัน สอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของ บุญยิ่ง ประทุม (2550) เรื่อง พัฒนาการการบริหารงานตามหลักความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน: ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามยอต จังหวัดลพบุรี ที่พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลได้มีการสร้างความเข้าใจต่อประชาชนในท้องถิ่น โดยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร การให้เข้าไปมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล การทำประชาคมเพื่อร่วมกันเสนอความต้องการในการพัฒนาท้องถิ่น และยังสามารถแจ้งเหตุหรือร้องเรียน สุกัจจารย์ เชื้อยั้ง (2553) เรื่อง บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้วและประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาหมอกควัน พบว่า มีการสร้างความตระหนักและผลเสียจากเผาให้ประชาชนเกิดความตระหนัก ผู้บริหารและสภามีการกำหนดแผน ระเบียบ

และข้อบัญญัติในการนำออกมาบังคับใช้ อีกทั้งยังมีการจัดทำเอกสารและให้คำแนะนำวิธีการปฏิบัติที่ถูกต้องในการจัดการปัญหาหมอกควันแก่ประชาชน และยังมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเสนอความคิดเห็นเพื่อจัดทำเป็นข้อตกลงร่วมกันระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้วและประชาชน

ด้านบทบาทของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมในการสร้างชุมชนโปร่งใส ในส่วนของประชาชนทั่วไปมีการให้ความร่วมมือกับเทศบาลในรูปแบบที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการร่วมงานที่ทางเทศบาลได้จัดขึ้น การเข้าร่วมเวทีประชาคมเพื่อเสนอแนะความต้องการในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาชุมชนโดยเข้าร่วมโครงการที่ทางเทศบาลได้จัดทำขึ้น การตรวจสอบด้านความโปร่งใสในการทำงานของทางเทศบาลโดยการเข้าร่วมโครงการ เช่น โครงการคุณ นะ ทำ (คุณธรรม) โครงการคลินิกช่าง เป็นต้น การรวมกลุ่มอาชีพเพื่อสร้างรายได้ของประชาชนนำโดยกลุ่มพัฒนาบทบาทสตรีซึ่งได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากทางเทศบาล ทำให้เศรษฐกิจในชุมชนเกิดการหมุนเวียนประชาชนมีรายได้และมีสินค้าที่สร้างชื่อเสียงให้กับตำบล การทำงานของกลุ่มจิตอาสาจากการรวมตัวกันของประชาชนและทำงานร่วมกับทางเทศบาล ไม่ว่าจะเป็น กลุ่มลูกเสือชาวบ้าน กลุ่มอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในการดูแลความสงบเรียบร้อยและการให้บริการประชาชน สอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของ ไพรชล ต้นอุด (2552) เรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้นำและประชาชนในการพัฒนาชุมชนเข้มแข็ง เมืองน่าอยู่ กรณีศึกษาเทศบาลเมืองแกนพัฒนา อำเภอมะแมง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ด้วยการทำกิจกรรมร่วมกับเทศบาล โดยทางเทศบาลประสานกับผู้นำชุมชนในการขอแรงสนับสนุนจากประชาชน โดยขึ้นอยู่กับความสนใจในกิจกรรมนั้นๆ ของประชาชน ส่วนช่องทางการเข้ามีส่วนร่วมนอกจากการทำกิจกรรม คือ การเป็นสมาชิกกลุ่ม การเป็นคณะกรรมการชุมชนและการเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นในเวทีประชาคม อีกทั้งการสร้างชุมชนโปร่งใสในตำบลหนองควายมีปัจจัยสนับสนุนหลายส่วน ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้นำ พบว่า ผู้นำมีส่วนสำคัญเป็นอย่างมากในการนำประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดความโปร่งใส การที่ประชาชนให้ความเชื่อมั่นและไว้วางใจในตัวของผู้ นำทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกร่วมที่อยากจะร่วมคิด ร่วมทำ และให้การสนับสนุนในส่วนของเทศบาลตำบลหนองควาย นายกเทศมนตรีนั้นได้รับความ

ไว้วางใจจากประชาชนเป็นอย่างมากในการรับเลือกเข้าไปดำรงตำแหน่ง ประชาชนมีความไว้วางใจและคาดหวังที่จะเห็นการพัฒนาของชุมชน สอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของ บุญยิ่ง ประทุม (2550) เรื่อง พัฒนาการการบริหารงานตามหลักความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน: ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามยอด จังหวัดลพบุรี พบว่า การที่ผู้นำเข้าถึงพื้นที่และการมีบทบาทของผู้นำชุมชนส่งผลให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนและส่งผลต่อการบริหารงานตามหลักความโปร่งใส ในส่วนของผู้นำชุมชนหรือกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประชาชนนั้นให้ความเคารพและความไว้วางใจไม่ต่างกับนายกเทศมนตรี ตำบลหนองควายนั้นมีกำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่มีความสามารถจนเป็นที่เคารพนับถือจากประชาชนเป็นจำนวนมาก สอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของ ประพัฒน์ วงศ์ชมพู (2551) เรื่อง บทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้านกับอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล: ศึกษากรณีเฉพาะอำเภอเมืองเชียงใหม่ พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นกลไกสำคัญของราชการส่วนภูมิภาค ในการประสาน และตรวจสอบการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และยังมีบทบาทในการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการจัดทำประชาคมเพื่อเสริมสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง โดยกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีศักยภาพสูงในการขอความร่วมมือจากประชาชน กลุ่มองค์กร และหน่วยงานราชการในการพัฒนาพื้นที่

ปัจจัยด้านความเข้มแข็งของกลุ่ม ตำบลหนองควายนั้นก็มีกลุ่มที่มีความเข้มแข็งและมีความสามารถอยู่หลากหลาย และร่วมทำงานกับทางเทศบาลตำบลหนองควายอย่างเต็มที่ โดยแต่ละกลุ่มมีผู้นำที่มีความเข้มแข็งและได้รับความไว้วางใจจากสมาชิก ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มพัฒนาบทบาทสตรี กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุข กลุ่มลูกเสือชาวบ้าน และกลุ่มอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน สอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของ ปาณิสรา ขวัญชู (2555) เรื่อง บทบาทผู้นำกลุ่มในการอนุรักษ์อาชีพทอดผ้าฝ้ายดอกของกลุ่มอาชีพทอผ้าวัดต้นแก้วตำบลเวียงยอง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน พบว่า ภายในกลุ่มมีความเชื่อใจและไว้วางใจซึ่งกันและกันระหว่างผู้นำกลุ่มและสมาชิก การดำเนินงานมีโครงสร้างที่ชัดเจน การทำงานงานอาศัยความเชื่อมั่นต่อผู้นำกลุ่ม มีการขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานต่างๆ และมอบหมายให้ประชาสัมพันธ์ของกลุ่มเข้าร่วมการประชุมอบรม เวทีเสวนา ของหน่วยงานภายนอก และนำข้อมูลที่ได้มาเผยแพร่ในสมาชิกในกลุ่ม

ข้อเสนอแนะ

1. จากการศึกษาพบว่ากลุ่มอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนมีบทบาทสำคัญในการทำสาธารณประโยชน์ให้แก่ชุมชนในหลายด้าน แต่ไม่มีงบประมาณและเบี้ยเลี้ยงสนับสนุน ส่งผลให้มีสมาชิกจำนวนน้อยและไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่ จึงเสนอเสนอว่า ทางเทศบาลควรสนับสนุนงบประมาณหรือเบี้ยเลี้ยง เพื่อเสริมสร้างขวัญกำลังใจการทำงาน ซึ่งอาจส่งผลต่อจำนวนสมาชิกที่อาจเพิ่มขึ้น

2. จากการศึกษาพบว่าเทศบาลตำบลหนองควายมีเว็บไซต์ที่เปิดให้บริการข้อมูลในด้านต่างๆ แต่ข้อมูลมีจำนวนน้อยและไม่รอบด้าน เช่น รายละเอียดโครงการที่สำคัญ กลุ่มที่มีบทบาทต่อชุมชน รายละเอียดกลุ่มอาชีพและสินค้าในชุมชน เป็นต้น จึงเสนอเสนอว่า ทางเทศบาลตำบลหนองควายควรมีข้อมูลให้บริการที่รอบด้านและหลากหลาย

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

- ฉัตรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์. 2544. การสุ่มตัวอย่าง. ค้นเมื่อ 11 ธันวาคม 2557 จาก www.watpon.com/elearning/res22.htm.
- นรากร พลหาญ. 2552. การวิเคราะห์การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่: คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- บุญยิ่ง ประทุม. 2550. พัฒนาการการบริหารงานตามหลักความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน: ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบล เขาสามยอด จังหวัดลพบุรี. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า
- ประพัฒน์ วงศ์ชมพู. 2551. บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านกับอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล: ศึกษากรณีเฉพาะอำเภอเมืองเชียงใหม่. เชียงใหม่: คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ปานิสรา ขวัญชู. 2555. บทบาทผู้นำกลุ่มในการอนุรักษ์อาชีพทอผ้าฝ้ายดอกของกลุ่มอาชีพทอผ้าวัตตันแก้วตำบลเวียงยอง อำเภอเมือง จังหวัดลาพูน. เชียงใหม่: คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ไพโรช ดันอูด. 2552. การมีส่วนร่วมของผู้นำและประชาชนในการพัฒนาชุมชนเข้มแข็งเมืองนำอยู่ กรณีศึกษา เทศบาลเมืองแกนพัฒนา อำเภอมะแตง จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สถาบันพระปกเกล้า. 2549. ฐานข้อมูลรางวัลพระปกเกล้า. ค้นเมื่อ 19 มีนาคม 2557 จาก <http://award.kpi.ac.th>.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. 2553. คู่มือแนวทางการสร้างมาตรฐานความโปร่งใสของส่วนราชการ. นนทบุรี: คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.
- สุภักจารีย์ เชื้อยัง. 2553. บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้วและประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาหมอกควัน. เชียงใหม่: คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

วารสารรัฐศาสตร์ปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ปีที่ 3 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน 2559)